

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet: Karácsonyi olvasmánylista

Vezetői összefoglaló

- Gazda Albert – Horváth Viktor – Hunčík Péter – Makai József – Tóth Tibor: *Katonakönyv*
- Dragomán György: *Rendszerújra*
- Székely Gábor: *Hitler - Sztálin - Chamberlain - Az elkerülhetetlen második világháború*
- Salman Rushdie: *Szégyen*
- David E. Sanger: *The Perfect Weapon: War, Sabotage, and Fear in the Cyber Age*
- Oscar Jonsson: *The Russian Understanding of War*
- Victor Cherkashin: *Spy Handler: Memoir of a KGB Officer*
- Ellen Kay Trimberger: *Revolution from Above*
- Sz. Bíró Zoltán: *Putyin Oroszországa*
- Ted Robert Gurr: *Why Men Rebel*
- Robert Mazur: *The Infiltrator*
- Barabási Albert László: *A képlet*
- Robert Menasse: *A főváros*
- Hettyey András: *Hegemónia helyett*

Az egyik legjobb dolog a karácsonyi szünetben, hogy végre van időnk kézbe venni egy-egy olyan könyvet, amelyet nem volt időnk elolvasni az év során. De hol kezdjük az olvasást, ha a mindennapok rohanásaiban olyan sok könyv jelenik meg és nincs időnk kiválasztani a számunkra legérdekesebbet? Ehhez nyújt most segítséget az SVKI csapata e rövid olvasmánylistával.

Dr. Tálás Péter

Gazda Albert – Horváth Viktor – Hunčík Péter – Makai József – Tóth Tibor: *Katonakönyv*. Cser Kiadó, Budapest, 2019.

A *Katonakönyv* öt, írással is foglalkozó magyar férfi – Gazda Albert (53) újságíró-szerkesztő, Horváth Viktor (57) író-műfordító, Hunčík Péter (68) pszichiáter, politikus, író, Makai József (51) újságíró és Tóth Tibor [tíboru] (57) volt főrendőr és író – visszaemlékezése arra, milyen volt katonának lenni a Varsói Szerződés öt tagországának hadseregében (a szovjet, a román, a cseh-szlovák, a magyar és jugoszláv néphadseregben). A könyveikből és írásaikból jól ismert szerzők anekdotikus, ugyanakkor rendkívül realista, dokumentarista stílusban, már-már nap-

lószerű előadásmódban mutatják be az 1970-es évek végére (Hunčík), és az 1980-as évekre (Gazda, Horvát, Makai, Tóth) eső katonasorsukat és persze azt a hadsereget is, amelyben kötelező sorkatonai szolgálatukat töltötték. Visszaemlékezéseik nem csupán a korabeli fegyveres erővel, de bizonyos értelemben az elmúlt rendszerrel való elszámolás is, de ez az elszámolás egyikük esetében sem érzelmes vagy harcos. A könyv hangulatát és a szerzők többségének a katonasághoz való viszonyát legjobban talán Tóth Tibor [tíboru] írásának egy mondata jellemzi: „*Soha, egytelen percig sem éreztem, hogy ez a hadsereg valóban az „enyém” lenne, ugyanakkor igen büszke voltam az egyenruhámra.*” Vagyis nem megúszni akarták a katonaidejüket, hanem a korlátozott lehetőségek között értelmesen eltölteni. Talán épp ez a szemléletmód, ez a hozzáállása az, ami különlegessé, egyedülállóvá teszi a kötetet az egykori hadseregekről szóló visszaemlékezések sorában. A könnyen és gyorsan olvasható *Katonakönyv* mellé sör és sörkorcsolya ajánlott!

https://www.libri.hu/konyv/gazda_albert.katonakonyv-1.html

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Boldog Karácsonyt!

Dragomán György: Rendszerűjra. Magvető, Budapest. 2018.

Olvasóközönsége *A fehér király* óta tudja, hogy Dragomán György fantasztikus történetmesélő és erősen vonzódik a disztópikus történetekhez. *Rendszerűjra* című novelláskötete, amelyben az elmúlt tizenöt évben született 49 írását szerkesztette köteté a szerző, elsősorban azokat fogja magával ragadni, akik kedvelik ezt a műfajt. Történeteinek szereplői olyan emberek, akik valami miatt testileg és/vagy szellemileg kiszolgáltatott állapotba – a szerző értelmezésében hatalmi alárendeltségbe – kerültek. A hatalmi alávető lehet egy zárt fizikai tér (börtön, bunker, menekülttábor), egy állapot (alkotói válság), egy technológiai találmány, egy kapcsolat, egy politikai rendszer, de akár egy belső erő is (félelem, fájdalom, büntudat, betegség). Dragomán, mint szinte minden eddigi írásában, ezekben a novellákban is azt kérdezi önmagától és az olvasóitól, hogy az ilyen alávetett hatalmi helyzetekben meddig maradhat ember az ember, s mikortól válik szimplán vegetatív lénné? S miként a novelláskötetnek alcíme – szabadulástörténetek – is jelzi, arra is keresi a választ, vajon szereplőinek van-e lehetősége a szabadulásra saját helyzetükből, valóságukból?

https://www.libri.hu/konyv/dragoman_gyorgy.rendszerujra.html

Dr. Háda Béla

Salman Rushdie: Szégyen. Helikon Kiadó. Budapest. 2018.

Salman Rushdie, az indiai muszlim családban született író Szégyen című regénye sokáig elveszni látszott életművének két nagyobb ismeretséget kapó darabja Az éjfél gyermekei és A sátáni versek mögött. Pedig irodalmi eszközeiben nem kevésbé kifinomult, erkölcsi-politikai mondanivalójában pedig nem kevésbé figyelemfelkeltő, mint ezek. A Szégyen Pakisztán történetének szatirikus ábrázolása egy fikatív történeten keresztül. Főszereplőiben felismerhetők a pakisztáni politikatörténet legfontosabb alakjai az agg és ostoba Aruangzeb marsalltól (alias Mohamed Ajúb Hán) az élveteg Iszkander Harappán (Zulfikár Ali Bhuttó) át egészen a katonai képességeiben megkérdőjelezhető, ám nagy túlélő Reza Haidár tábornokig (Mohamed Ziaul Hakk). Tetteik nyomán pedig megmutatkoznak a pakisztáni társadalom nemritkán embertelenségbe torkolló belső feszültségei, persze Rushdie helyenként groteszk, máshol pedig humoros elbeszélésében találva. Mélyebb megértéséhez nem árt kissé ismerni Pakisztán történetét az 1980-as évekig, a szórakozáshoz azonban elég a pusztán kíváncsiság is egy távoli kultúra iránt.

<https://helikon.libricsoport.hu/fooldal/konyvek/szegyen/>

Székely Gábor: Hitler – Sztálin – Chamberlain: az elkerülhetetlen II. világháború. Volos Kiadó. Budapest. 2019.

A második világháborúról, az ahhoz vezető eseményekről, illetve a főbb állami és katonai vezetők motivációiról tengernyi irodalom született az elmúlt hetven év folyamán. Székely Gábor könyve mégis több, mint egy újabb darabja e áradatnak. A szerző az ELTE történészprofesszoraként több évtizedes kutatómunkájának eredményeit összegzi művében, mely az első világháború végétől a második világháború kirobbanásáig beszél el részletekbe menően a nagyhatalmak közötti diplomáciai érintkezések történetét. Ezen belül különösen aprólékosra sikerült a brit-francia-szovjet tárgyalások ismertetése, mely szinte köteté nőtt a kötetben belül. Általa megérthetővé válik, hogy Moszkva végül miért vállalta a szerződéses megállapodást a Harmadik Birodalommal 1939 nyarára. A szerző fontos állításai közé tartozik – a teljesség igénye nélkül – hogy Franciaország a látszat ellenére sokkal rosszabb biztonságpolitikai helyzetbe került az első világháború után, mint amilyenben azt megelőzően volt, valamint hogy a második világháború a kialakult feltételek mellett voltaképpen elkerülhetetlenné vált. Szakítva a megszokott sémákkal nem a már széles körben ismert fotóanyaggal illusztrálja mondanivalóját, hanem a korban igen fejlett karikatúra-művészet válogatott darabjaival. Általuk sikerül egy kis vidám szint csempészni a

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Boldog Karácsonyt!

gyakran kifejezetten baljós következményeket hozó események elbeszélésébe. Székely Gábor könyve az egyetemes történelemmel foglalkozó magyar szakirodalom hiánypótló darabja, mindenkinek nagyon ajánlott olvasmány, aki át kívánja látni a nagyhatalmak két világháború között zajló diplomáciai játszmáit.

<https://www.jegyzetelte.hu/index.php?name=BookShopAdv&file=index&todo=product&id=13730&n=Hitler-Szt%C3%A1lin-Chamberlain.+Az+elker%C3%BCIhetetlen+II.vil%C3%A1gh%C3%A1bor%C3%BA>

Jójárt Krisztián

David E. Sanger: The Perfect Weapon: War, Sabotage, and Fear in the Cyber Age. New York: Crown. 2018.

David Sanger könyve riasztó képet fest arról, hogy korunk társadalmi mennyire kiszolgáltatottak a kibertérben zajló hatalmi játszmáknak. Sanger krimibe illő módon mutatja be, hogyan zajlott az iráni urándúsító centrifugák elleni amerikai-izraeli kibertámadás, az amerikai elnökválasztásba történt orosz beavatkozás, vagy éppen azt, miről is szólt valójában a Kaspersky-ügy. A kiberfegyver korunk atombombája, és az atomkor hajnalához hasonlóan a játék szabályai ma még nem egyértelműek. Ugyan nem kísérik látványos és hátborzongató gomba-felhők, de a képességek demonstrálása a színpalak mögött már javában zajlik.

<https://www.amazon.com/Perfect-Weapon-Sabotage-Fear-Cyber/dp/0451497899>

Oscar Jonsson: The Russian Understanding of War. Blurring the line between War and Peace. Washington, D.C.: Georgetown University Press. 2019.

A The Russian Understanding of War arra a kérdésre keresi a választ, hogy megváltozott-e a háború természetével kapcsolatos orosz értelmezés. A kérdés csak elsőre tűnhet elméletinek. A válasz ugyanis annak eldöntését jelenti, hogy Moszkva szemében Oroszország háborúban áll-e a Nyugattal vagy sem. Miközben a Nyugat az Oroszország elleni szankciós politikára az eszkaláció elkerülésének eszközeként tekint, Moszkva könnyen lehet, hogy azt egy új fajta háború részeként értékeli. A könyv kötelezően ajánlott mindazok számára, akik hivatás-szerűen foglalkoznak az orosz katonai stratégia kérdéseivel.

<https://www.amazon.com/Russian-Understanding-War-Blurring-between/dp/1626167338>

Victor Cherkashin: Spy Handler: Memoir of a KGB Officer – The True Story of the Man Who Recruited Robert Hanssen and Aldrich Ames. New York: Basic Books. 2005.

Viktor Cserkasin könyve hitelesnek tűnő beszámoló egy KGB tiszt karrierútjáról, mely Amerika történelmének két, minden bizonnyal legnagyobb kárt okozó árulójának beszerzésében érte el fénypontját. Bár a beszerzés nem túl pontos leírása a történeteknek, ugyanis Ames és Hanssen is saját magát szervezte be, nem csekély anyagi haszon reményében. A könyv pátosztól mentes bepillantást enged a hidegháborús kémkedés kulisszái mögé.

<https://www.amazon.com/Spy-Handler-Officer-Recruited-Hanssen/dp/0465009697>

Dr. Deák András György

Ellen Kay Trimberger: Revolution from Above – Military Bureaucrats and Development in Japan, Turkey, Egypt and Peru. Transaction Books, New Jersey. 1978.

Hogyan illenek össze a „bürokraták” és a „forradalmak”? Miért fordul egy magasrangú hivatalnok vagy katona a rendszer ellen, miként veszi át a hatalmat, megőrizve a korábbi legitimitását és képes-e modernizálni az or-

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Boldog Karácsonyt!

szágot? Miben különbözik egy egyszerű katonai puccs a bürokratikus forradalmaktól? És hova vezetett a múltban mindez? A weberi bürokrácia-fogalom egy újszerű és praktikus kiterjesztése az 1970-es évek végéből. De vajon illik-e ez a mai Oroszországra? Megírták-e a Putyin sztorit húsz évvel korábban? A rendszer geneziséét és működését illető hasonlóságok vajon iránymutatóak-e annak jövőjére vonatkozóan? Egy régi olvasmány újszerű olvasatban. Kis ízelítő: Trimberger, EK 1972, A theory of elite revolutions, Comparative International Development, vol. 7, no. 3, pp. 191-207.

<https://www.amazon.com/Revolution-Above-Military-Bureaucrats-Development/dp/0878551360>

Sz. Bíró Zoltán: Putyin Oroszországa. Noran Libro. Budapest. 2019.

Az orosz valóság egyik legelkötelezettebb elemzőjének és kritikus szemlélőjének legújabb számvetése Oroszország legutóbbi tíz évéről. Az orosz köztörténet feldolgozásának hagyományosan legnagyobb kihívása, hogy miként lehet az „akciófilmes” cselekményt a politikai elemzés műfaji keretei közé szorítani. Egyszerre bemutatni egy lankadó gazdaságú és támogatottságú rezsim hétköznapjait és lankadatlan törekvését, hogy felhívja magára saját lakosságának és a nemzetközi politika figyelmét. A szerző művében így fér meg egymás mellett a krími annexió, a politikai merényletek, a szíriai katonai akció és az ország társadalmának, közhangulatának objektív bemutatása. Fordulatos életképek a putyini Oroszország közelmúltjáról és jelenéről. Ideális karácsonyi olvasmány, korántsem csak az ünnep másnapjaira...

https://www.libri.hu/konyv/sz_biro_zoltan.putyin-oroszorszaga-1.html

Dr. Csiki Varga Tamás

Ted Robert Gurr: Why Men Rebel. Routledge. 2011.

Ted Robert Gurr Miért láznak az emberek? című, 1970-ben megjelent könyvében a belpolitikai válságok cselekvéseméleti szempontú elemzésére tett kísérletet, amikor a (bel)politikai erőszak alkalmazását, illetve a forradalmak kialakulását vizsgálta ún. „behaviorista”, azaz a cselekvő alanyok magatartását a középpontba állító szemlélettel. Gurr e munkájának központi fogalma a „relatív depriváció”, azaz a viszonylagos megfosztottság. Ez egy olyan érzékelt élethelyzet, amikor egyes társadalmi csoportok olyan értékelvárásokkal rendelkeznek, amelyeket a kormányzat nem képes vagy nem akar kielégíteni, mégis a társadalom a helyzet orvoslását várja el. Ha e „korrektív politikai cselekvés” nem következik be, a megfosztottság percepciója pedig eléggé elterjedt, a társadalom akár az erőszak eszköze felé is fordulhat, így próbálva kikényszeríteni a változást. Napjaink törekeny államai és sebezhető, manipulálható társadalmi, nemkülönben az elmúlt 10 év válságai kapcsán is feltétlenül érdemes újra olvasni T. R. Gurr klasszikusát.

<https://www.amazon.com/Why-Men-Rebel-Robert-Gurr/dp/1594519145>

Robert Mazur: The Infiltrator: The True Story of One Man Against the Biggest Drug Cartel in History. Back Bay Books. 2016.

Robert Mazur az 1980-as években pénzmosás- és kábítószer-ellenes fedett nyomozóként épült be Pablo Escobar kolumbiai kábítószer-kartellének nemzetközi hálózatába amerikai „üzletemberként”, és két éven át korrupt bankvezérek és nagyban utazó kábítószerkereskedők között közvetítve mosta tisztára a kokainkereskedelemből származó dollármilliókat. A valós történeten alapuló könyvből 2016-ban látványos (bár a könyv varázsát utol nem érő) film is készült – érdemes az eredeti angol kiadást olvasva átélni a pengeélen táncoló izgalmas mutatványt.

<https://www.amazon.com/Infiltrator-Against-Biggest-Cartel-History/dp/0316077526>

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Boldog Karácsonyt!

Barabási Albert László: A képlet - A siker egyetemes törvényei. Libri Könyvkiadó Kft. 2018.

A teljesítmény a siker biztos kulcsa? A siker teremt hírnevet, vagy a hírnév szüli a sikert? Egy csapat sikerét is egy egyén „fölozi le”? Barabási Albert László hálózatkutatóként rendkívül látványos, mindennapi életünkből vett példákkal szemléltetve mutat rá könyvében a „siker” törvényszerűségeire. Meglepő és szórakoztató, de mindenekelőtt inspiráló olvasmány!

https://www.libri.hu/konyv/barabasi_albert-laszlo.a-keplet.html

Etl Alex

Robert Menasse: A főváros. Geopen Könyvkiadó. 2017.

Robert Menasse Német Könyvdíjas regénye szórakoztató és izgalmas bepillantást enged az Európai Unió működésébe. Az olvasó a könyvön keresztül betekintést nyerhet *A főváros* – azaz Brüsszel – belső folyamataiba, ezzel együtt pedig megtapasztalhatja, hogy milyen is az intézmények, a tagállamok és az egyes egyének érdekei mentén kibontakozó mindennapi küzdelem. Menasse remekül ábrázolja a bürokrácia – korántsem unalmas – működését, a bürokráciát alkotó emberek hétköznapi problémáit, miközben a háttérben meghúzódó krimi borzolja az olvasó és Brüsszel lakóinak kedélyeit. Azonban *A főváros* mindenekelőtt azt üzeni, hogy az Európai Unió létezésének célja a kontinens békéjének megőrzése és az évezredes vérontás megismétlődésének elkerülése.

https://www.libri.hu/konyv/robert_menasse.a-fovaros.html

Hettyey András: Hegemónia helyett – Magyar-német kapcsolatok 1990-2002 között. L' Harmattan Kft. 2019.

Hettyey András könyvében az elmúlt évek kutatómunkájának eredményeit foglalja össze, amelynek során a szerző Magyar Nemzeti Levéltár és a Külügyminisztérium vonatkozó forrásait dolgozta fel. A kötet a magyar-német kapcsolatok alakulását tekinti át a rendszerváltástól kezdve az Uniós csatlakozást megelőző időszakig. A Hegemónia helyett legfontosabb üzenete, hogy bár a vizsgált időszakban Németország volt hazánk legfontosabb külpolitikai partnere, ugyanakkor e kapcsolatrendszerben Németország nem hegemonként viselkedett és a határon túli magyarok helyzetét leszámítva szinte minden más jelentős kérdésben egyetértés volt a felek között.

https://www.libri.hu/konyv/hettyey_andras.hegemonia-helyett.html

JÓ OLVASÁST,
KELLEMESES ÜNNEPEKET
ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET
KÍVÁN AZ SVKI!